SAMUEL BECKETT

Eşlik

SENİHA AKAR ÇEVİRİSİ

DÜZLEM YAYINLARI

Samuel Beckett, 1906'da Dublin yakınlarında Foxrock'da doğdu. 1923'de Dublin'de, Trinity College'in Fransız-İtalyan Dilleri ve Edebiyatları Bölümünde okudu. 1928 başlarında kısa bir süre Fransızca öğretmenliği yaptı. Joyce'un yapıtlarının Fransızcaya çevrilmesine katkıda bulundu. 1931'de Descartes felsefesi ile ilgili yaptığı tezle Master derecesi aldı. Ve aynı yıl bütün zamanını yazarlığa adamaya karar verdi. 1933-1937 arasında Londra'da yaşadı. 1937'de Paris'e yerleşti. Fransız Direniş Hareketine katıldı. 1966'dan başlayarak oyunlarından birçoğunu dünyanın çeşitli ülkelerinde kendi sahneledi. 1969'da Nobel Ödülü aldı. Samuel Beckett, 1989'da öldü.

Başlıca Yapıtları:

En attendant Godot, 1952
Fin de partie, 1957
Knapp's Last Tape, 1959
Embers, 1959
Happy Days, 1962
Play, 1962
Breath and Other Short Plays, 1972
Not I, 1973
Ghost Trio, 1977
Compagnie, 1980
Footfalls, 1980
A Piece of Monologue, 1980
Ohio Impromptu, 1981
Rockaby, 1981
Catastrophe, 1982
What Where, 1983
Murphy, 1938
Watt, 1944
Molloy, 1951
Malone meurt, 1952
L'Innomable, 1953
Comment c'est, 1961
Imagination morte imaginez, 1966
Le Dépeupleur, 1971
First Love, 1973
Mercier et Camier, 1974
Whoroscope, 1930
Echo's Bones, 1935
Poèmes, 1939
Six Poèmes, 1948

Samuel Beckett

EŞLİK

Seniha Akar çevirisi

Karanlıkta bir ses gelir birine. İmgele.

Karanlıkta sırtüstü yatan kişiye. Bedeninin arka bölümündeki basınçtan ve gözlerini yumduğunda ve yine onları yeniden açtığında karanlığın değişmesinden anlar bunu. Söylenenin ancak küçük bir bölümü doğrulanabilir. Örnekse şunu duyduğunda, Sen sırtüstü yatmaktasın karanlıkta. İşte o zaman söylenenin doğruluğunu kabul etmelidir. Ancak söylenenin asıl büyük bölümü doğrulanamaz. Örnekse şunu duyduğunda, İlk kez filanca gün gördün ışığı. Bazen bu ikisi birleştirilmiştir, örnekse, İlk kez filanca gün gördün ışığı ve şu anda sırtüstü yatmaktasın karanlıkta. Belki birinin yadsmamazlığından öbürüne gerçeklik kazandırmak için bir kurmaca. İşte önerme budur. Bir ses karanlıkta sırtüstü yatana bir geçmişten söz eder. Ara sıra bu güne ve daha seyrek olarak bir geleceğe değinerek, örnekse, Şu anda nasılsan öyle son bulacaksın. Ve bir başka ka-

ranlıkta ya da aynısmda bir başka kişi eşlik olsun diye tüm bunları tasarımlamakta. Çabuk bırak onu.

İkinci kişi adılının kullanımı sesi belirler. Üçüncü kişi adılınınkiyse o habis başka kişiyi. Sesin konuştuğu/sözünü ettiği kişiyle konuşsa/sözünü edebilse bir birinci kişi adılı da olurdu. Ama o bunu yapamaz. Yapmayacak. Sen yapamazsın. Yapmayacaksm.

Sesten ve kendi hafif soluklarından başka ses yok. En azından işitebildiği bir ses. Bunu kendi hafif soluklarından anlar.

Şu anda her zamankinden az merak duymakla birlikte zaman zaman sesin gerçekten kendisiyle konuşup kendisinden mi söz ettiğini merak etmeden yapamaz. Yanında karanlıkta sesin konuştuğu/sözünü ettiği bir başka kişi olamaz mı? Ya kendisine yöneltilmemiş bir iletiye kulak misafiri olmaktaysa? Eğer sırtüstü birbaşmaysa karanlıkta ses neden bunu açıkça söylemiyor? Örnekse,

neden bir türlü, Filanca gün gördün ışığı ve şu anda sırtüstü birbaşınasın karanlıkta, demiyor? Neden? Belki de yalnızca zihninde bu belli belirsiz kuşku ve tedirginliği uyandırmak amacıyla.

Zaten hiç bir zaman etkin olmayan zihnin şu anda her zamankinden de daha az etkin. Bu sorgulamadığı türden bir iddia. Filanca gün gördün ışığı ve zaten hiç bir zaman etkin olmayan zihnin şu anda her zamankinden de daha az etkin. Gerçi ne denli cılız olursa olsun belirli bir zihinsel etkinlik zorunlu tamlayanıdır eşliğin. İşte bu nedenle ses, Sırtüstü yatmaktasın karanlıkta ve hiçbir zihinsel etkinlikte bulunmuyorsun, demez. Ses başlıbaşına eşlik ama yeterli değil. Dinleyen üzerindeki etkisi zorunlu bir tamlayan. Zihninde yalnızca yukarda sözü edilen belli belirsiz kuşku ve tedirginlik durumunu uyandırsa bile. Ancak bu etkinin dışında bir eşlik açıkça gerekli. Çünkü yalnız işitir ve bu onu ancak Bantu ya da Erse dilinde bir konuşma denli etkilerse sussun daha iyi, değil mi? Elbet amacı sırf çıkarttığı sesle sessizlik gereksinen kişiyi rahatsız et-

mek değilse. Ya da elbet yukarda kuşkulanıldığı üzere bir başkasına yöneltilmemişse.

Sen, küçük bir çocuk, elin annenin elinde, Connolly Mağazası'ndan çıkarsın. Sağa sapar ve anayol boyunca suskunluk içinde güneye ilerlersiniz. Birkaç yüz adım sonra içerlere yönelir ve evin uzun bayırına vursunuz kendinizi. Ilık durgun yaz havasında el ele suskun yol alırsınız. İkindi vaktidir ve birkaç yüz adım sonra bayırın tepesinin üstünden güneş görünür. Mavi göğe ve ardından annenin yüzüne çevirip bakışlarını, gerçekte göründüğünden çok daha uzak değil mi, diye sorarak suskunluğu yırtarsın. Gök yani. Mavi gök. Yanıt alamayınca sorunu zihninde yeniden biçimlendirir ve birkaç yüz adım sonra bakışlarını yeniden onun yüzüne çevirip sorarsın, gerçekte olduğundan çok daha yakın görünmüyor mu, diye. Asla kavrayamadığın bir nedenden ötürü bu soru onu müthiş öfkelendirmiş olmalıydı. Çünkü minik elini silkip attı ve asla unutmadığın sert bir karşılık verdi.

Ses onunla konuşmuyorsa bir başkasıyla konuşuyor olmalı. Bunun üzerine ustan yana nesi kalmışsa geriye onunla uslamlamaya başlar. Bir başkasıyla o başkasından söz ediyor. Ya da ondan. Ya da daha başka birinden. Bir başkasıyla o başkasından ya da ondan ya da daha başka birinden. Her durumda karanlıkta sırtüstü yatan biriyle. Aynısı olsun ya da olmasm karanlıkta sırtüstü yatan birinden. Böylece ustan yana nesi kalmışsa geriye onunla uslamlamaya başlar ve yanlış yapar. Çünkü ses onunla değil de bir başkasıyla konuşsaydı ondan ya da daha başka birinden değil o başka kişiden söz ediyor olacaktı. İkinci kişi adılını kullandığma göre. Konuştuğu kişiye kendisinden değil de bir başkasından söz ediyor olsaydı ikinci kişi adılı yerine üçüncü kişi adılını kullanırdı. Örnekse, O ilk kez filanca gün gördü ışığı ve şu anda sırtüstü yatmakta karanlıkta. Bu nedenle ses eğer onunla değil de bir başkasıyla konuşmaktaysa bu başkasına ondan değil ancak ve ancak bu başkasından söz etmekte. Böylece ustan yana nesi kalmışsa geriye onunla yanlış uslamlamakta. Eşlik edebilmek için belirli bir zihinsel etkinlikte bulunmalı. Ama bunun yüksek düzeyli olması ge-

rekmez. Gerçekten düzeyi ne kadar düşükse o kadar iyi denilebilir. Bir noktaya kadar. Zihinsel etkinliğin düzeyi ne kadar düşükse eşlik o kadar iyidir. Bir noktaya kadar.

İlk kez büyük bir olasılıkla ana rahmine düşmüş olduğun odada gördün ışığı. Büyük cumbalı pencere batıya dağlara bakardı. Daha çok batıya. Çünkü cumbalı olduğundan biraz kuzeye biraz da güneye bakıyordu. Zorunlu olarak. Biraz güneye, yine dağlara ve biraz da kuzeye, eteklere ve düzlüğe. Ebe Dr. Hadden midir, Haddon mudur, işte onun ta kendisiydi. Salkım saçak kır bıyıklar ve ikircikli bir ifade. Hafta sonu tatili olduğundan baban kahvaltıdan hemen sonra yanına bir matarayla en sevdiği yumurtalı sandviçlerden bir paket alıp dağlarda gezinmek üzere evden ayrılmıştı. Olağandışı bir şey yoktu bunda. Ancak o belirli sabah onu harekete geçiren tek etken yürüyüş ve vahşi doğa sevgisi değildi. Bunun yamsıra doğum sancılarından ve doğum olayının genel tatsızlığından uzak durma dürtüsü ayak altından çekilmeye yöneltmişti onu. Öğle vakti aşılan ilk doruğun üstündeki iri bir kayanın

kuytusundan denizi izleyerek keyifle yediği sandviçler bundandır. Katırtırnaklarıyla süpürge otları arasında yol alırken, bunun öncesinde ve sonrasında aklından geçenleri tahmin edebilirsin. Gün batımında geri döndüğünde arka kapıda hizmetçiden doğum sancılarının olanca şiddetiyle sürdüğünü öğrendi dehşet içinde. Tam on saat önce, o daha evden çıkmadan başlamış olmalarına karşın. Hemen kendini yirmi metre kadar ötede bulunan ve DeDion Bouton'unu barındıran arabalığa attı. Kapıları ardından kapattı ve sürücü koltuğuna çıktı. Orada karanlıkta ne düşüneceğini bilemeden otururken düşündüklerini tahmin edebilirsin. Sızlayan ayaklarına ve bitkinliğine karşın az kalsın körpe ay ışığında kendini yeniden kırlara vuracaktı ki hizmetçi koşarak geldi ve sonunda herşeyin bittiğini haber verdi. Bitti!

Dar bir patikada adımlarını sürüyen yaşlı bir adamsın. Gün doğumundan beri dışardasın ve şimdi akşam. Sessizlikte tek ses ayakseslerin. Daha doğrusu tek sesler, çünkü birinden ötekine değişmekteler. Her birine tek tek kulak kabartır ve zihninde on-

ları kendilerinden öncekilerin giderek büyüyen toplamına eklersin. Hendeğin kenarmda başm önde duraklar ve adımları metrelere çevirirsin. Şimdilik metre başına iki adım bazında. Şafaktan bu yana dününkilere eklenecek nice adım. Geçen yılınkilere. Geçen yıllarınkilere. Bugünden farklı günler ve öylesine benzer. Miller tutan dev bir toplam. Fersahlar. Şimdiden kimbilir kaç kat dünya çevresi. Ve bu hesaplamalar süresince dirseğinin dibinde duran babanın gölgesi. Eski yürüyüş giysileri içinde. Sonunda yanyana sıfırdan yeni baştan yola.

Ses kulağına bir bu yandan bir şu yandan gelmektedir. Bir uzaktan hafifçe bir kulağının dibinde fısıltı halinde. Tek bir tümce boyunca yer ve ton değiştirebilir. Öyleki, örnekse yukarı dönük yüzünün tam tepesinden açıkça, Işığı ilk kez Paskalya'da gördün ve şu anda. Derken kulağının dibinde fısıltı halinde, Sırtüstü yatmaktasm karanlıkta. Ya da elbet bunun tam tersi. Bir diğer özellikse ona neredeyse kesildiğini umma cesareti veren uzun suskunlukları. Öyleki, aynı örneği ele alırsak, yukarı dönük yüzünün tam te-

pesinden net bir biçimde, Gün ışığını ilk kez İsa'nın öldüğü gün gördün ve şu anda. Derken uzun bir süre sonra yeni filizlenen umudunun üstüne fısıltıyla, Sırtüstü yatmaktasın karanlıkta. Ya da elbet bunun tam tersi.

Bir diğer özelliği tekrarcılığı. Ufak tefek değişikliklerle tekrar tekrar hep o eski hikaye. Böylelikle onu kendine maletmesi için adamı adeta zorlayarak. Evet, anımsıyorum, diye itiraf etmesi için. Dahası belki de dile gelmesi için. Evet, anımsıyorum diye fısıldaması. Ne de büyük bir katkı olur bu eşliğe! Birinci tekil kişi adılını kullanan bir ses. Ara sıra, Evet, anımsıyorum, diye fısıldayan.

Yaşlı bir dilenci kadın büyük bir bahçe kapısını elleriyle yoklamakta. Yarı kör. Burayı iyi bilirsin. Evin küp gibi sağır ve kaçık hanımı annenin yakın dostu. Bir zamanlar uçabildiğinden emindi. Bunun üzerine günün birinde bir ilk kat penceresinden kaldırıp attı kendini. Minik bisikletinin üstünde yuvadan eve dönüşte zavallı yaşlı kadının içeri girmeye çahştığım görürsün. Bisik-

letten iner ve ona kapıyı açarsın. Sana hayır dua eder. Neydi sözleri? Allah ne muradın varsa versin, küçükbey. İşte böyle birşey. Allah senden razı olsun küçükbey.

En yüksek noktasında bile alçak bir ses. Neredeyse duyulmaz olana dek yavaşça alçalır. Derken gerisin geri yavaşça o alçak doruğa yükselir. Her yavaş alçalışta kesilecek diye bir umut doğar yavaşça. Oysa yeniden yükseleceğini bilmeli. Yine de her yavaş alçalışta kesilecek diye bir umut doğar yavaşça.

Yavaşça karanlığa ve suskunluğa gömüldü ve orada öyle uzun bir süre yattı ki yargıdan yana nesi kaldıysa geriye onunla bunların değişmez oldukları yargısına vardı. Ta ki günün birinde o ses. Günün birinde! En sonunda o ses, Sen sırtüstü yatmaktasın karanlıkta, diyene dek. İlk sözleriydi bunlar. Kulaklarına inanabilsin diye uzunca bir ara ve sonra bir başka yönden yine. Ardından işitme sona ermedikçe sona ermeme vemini. Sen sırtüstü yatmaktasın karanlıkta

ve işitme sona ermedikçe sona ermeyecektir bu ses. Ya da bir başka türlü. Yalnızca tek tük sesler arasında ve loş ışıkta yatarken yavaşça sessizlik kaplardı ortalığı ve karanlık koyulurdu. Belki daha iyi bir eşlikti bu. Çünkü neyin nesiydi bu tek tük sesler? Nereden gelirdi bu loş ışık?

Atlama tahtasının taa ucunda durmaktasındır. Denizin çok üstünde. Denizin içindeyse babanın yukarı dönük yüzü. Sana dönük. Aşağıya o sevgili güvenilir yüze bakarsın. Atla diye seslenir. Haydi oğlum, göster kendini. O kırmızı değirmi yüz. Gür bıyıklar. Kırlaşmış saçlar. Dalgalar kabardıkça bir batar bir çıkar. Bir kez daha uzaktan gelen sesleniş, Haydi oğlum, göster kendini. Üzerinde bir sürü göz. Sudan ve kumsaldan.

Tek tük sesler. Sıkıştığında başvurabileceği bu seslerin olması ne büyük nimet. Zaman zaman. Karanlıkta ve suskunlukta adeta aydınlığa yummak gözleri ve bir ses duymak.. Bulunduğu yerden son mekânına giden bir nesne. Yakında bir daha kıpırda-

mayacak olan yavaşça kıpırdanan yumuşak bir şey. Görünür karanlığa gözleri yummak ve hiç değilse bunu duymak. Yakında bir daha kıpırdamayacak olan yavaşça kıpırdanan yumuşak bir şey.

Sesten hafif bir ışık yayılır. Ses çıktıkça karanlık ağarır. Alçaldıkça koyulur. Alçak doruğuna yükselmesiyle ağarır. Kesildiğinde yeniden kopkoyudur. Sen sırtüstü yatmaktasm karanlıkta. Gözler açık olsalar bir değişiklik ayırdederlerdi.

Nereden gelir bu loş ışık? Karanlıkta ne eşlik ama! Gözleri yummak ve bunu imgelemeye çalışmak. Bir kere nereden geldiğini bu loş ışığın. Kaynak yoktur. Sanki tüm küçük boşluğu hafifçe ışıldarmışçasma. Peki öyleyse yukarı dönük yüzünün üstünde ne görmüş olabilir. Karanlıkta gözleri yummak ve bunu imgelemeye çalışmak.

Bir başka özellikse yavan tonu. Canlılık yoktur. Her zaman ayın yavan ton. Olumla-

malarında. Yadsımalarında. Sorgulamalarında. Ünlemlerinde. Buyruklarında. Hep aynı yavan ton. Sen birzamanlar. Sen hiçbir zaman. Acaba sen hiç? Ah keşke hiç! Hey sen yine. Aynı yavan ton.

Devinebilir mi? Devinir mi? Devinse mi? Ne kadar da yardımı olurdu bunun. Ses tükendiğinde. Ne kadar küçük olursa olsun bir devim. İsterse bir elin kapanışı olsun. Ya da baştan kapalıysa, açılışı. Ne kadar da yardımı olurdu bunun karanlıkta! Gözleri yumup o eli görmek. Avuç yukarda tüm görüş alanını dolduruşunu. Çizgileri. Parmakların yavaşça aşağı bükülüşünü. Ya da baştan aşağıdaysalar yukarı bükülüşlerini. O yaşlı avucun çizgilerini.

Elbet bir de göz var. Tüm görüş alanını dolduran. Kapağı yavaşça kapanan. Ya da baştan kapalıysa açılan. Göz küresi. Baştan aşağı gözbebeği. Yukarı bakan. Örtülü. Açık. Yine örtülü. Yine açık.

Ya tutup dile gelirse? Ne kadar kısık olursa olsun. Ne de büyük bir katkı olurdu bu eşliğe! Sen sırtüstü yatmaktasın karanlıkta ve günün birinde yine dile geleceksin. Günün birinde! En sonunda! Sonunda yine dile geleceksin. Evet anımsıyorum. Bu bendim. Bu bendim o zaman.

Bahçede yalnızsın. Annen mutfakta Bayan Coote'la ikindi çayı için hazırlık yapmakta. Tereyağlı ince ekmekler hazırlamakta. Bir çalının ardından Bayan Coote'un gelişini izlersin. Ufak tefek zayıf ekşi suratlı bir kadın. Annen, Bahçede oynuyor, diyerek ona yanıt verir. Büyük bir çamın hemen hemen tepesine tırmamrsm. Bir süre bütün seslere kulak kabartarak otursun. Derken aşağı atarsın kendini. Kocaman dallar düşüş hızını keserler. İğneler. Bir süre yüzükoyun yatarsın yerde. Annen, Çok büyük yaramazlık etti, diyerek Bayan Coote'a yamt verir yine.

Duygudan yana nesi kalmışsa geriye onunla o zamana kıyasla ne duyar şu an ko-

nusunda? Yargıdan yana nesi kalmışsa geriye onunla durumunun değişmez olduğu yargısına vardığı zamana kıyasla. Bir de o zaman o zaman konusunda öncesine kıyasla ne duyduğunu sorgula. Işık kalıntıları arasında henüz devindiği ya da oyalandığı önceye kıyasla. O zaman nasıl bir sonra yoksa şimdi de yoktur.

Bir başka karanlıkta ya da aynısında bir başkası eşlik olsun diye tüm bunları tasarımlamakta. İlk bakışta bu açıkmış gibi gelir. Ama göz üzerinde durdukça bulanıklaşır. Gerçekten de göz ne kadar durursa üstünde o kadar bulanıklaşır. Ta ki göz kapanıp uzun uzadıya bakıştan kurtulan zihin sorgulayana dek, Bunun anlamı ne? İlk bakışta açıkmış gibi gelen bu şey kesin olarak ne anlama gelir? O zihin de deyim yerindeyse kapanana kadar. Karanlık ve boş bir odanın penceresi nasıl kapanırsa. Dış karanlığa açılan tek pencere. Sonra başka birşey yoktur. Yok. Ne yazık ki yok. Kıvranan hafif ışıklar ve kıpırtılar durulurlar. Zihnin tammlanamaz kör arayışları. Durultulamazlar.

A'dan Z'ye giden yolda herhangi bir yer. Ya da daha gerçek görünsün diye diyelim ki Ballyogan Yolu'nda. O sevgili eski arka yol. Herhangi bir yer yerine Ballyogan Yolu'nda bir yer. Artık kuş uçmaz kervan geçmez o yol. A'dan Z'ye giderken Ballyogan Yolu'nda bir yer. Hendeğin kenarında hesap kitap yaparken baş önde. Solda dağ etekleri. İlerde Croker'ın Arazileri. Sağda ve biraz arkada babanın gölgesi. Şimdiden kimbilir kaç kat dünya çevresi. Çeneden tabanlara eskilikten ve pislikten kaskatı kesilmiş birzamanlar yeşil palto. Hala birbirini tamamlayan eski püskü birzamanlar kahveye çalan sarı kalıp gibi şapka ve kısa çizmeler. Bunların dışında başka giysi varsa bile görünmemekte. Gündoğumundan beri dışarda ve artık akşam olmakta. Hesap kitap bitince birlikte sıfırdan yeni baştan yola. Stepaside'a doğru yola çıkmışçasma. Derken ansızın kestirmeden çalıların arasına dalar ve dörtnala at koşturulan yollarda doğuya doğru seke seke gözden yitersin.

Niçin ya da? Niçin bir başka karanlıkta ya da aynısında? Ve bunu soran kimin

sesi? Bunu soran kimin sesi, diye kim sorar? Ve yanıtlar, Tüm bunları tasarımlayan herkimse onunki. Kendi yarattığıyla aynı karanlıkta ya da bir başkasmda. Eşlik olsun diye. Sonunda kim sorar, Kim sorar, diye? Ve sonunda yukardaki gibi yamtlar? Ve uzun zaman sonra ekler kendi kendine, Elbet daha başka biri yoksa. Ne bir yerde bulunabilen. Ne bir yerde aranabilen. Tümünün en akla sığmaz sonuncusu. Adlandırılamaz. Son kişi. Ben. Çabuk bırak onu.

O zaman olan ışık. Sen sırtüstü karanhkta o zaman olan ışık. Güneşsiz bulutsuz parlaklık. Şafak sökerken dışarı seyirtir ve yamaçtaki sığınağma tırmanırsın. Katırtırnakları arasında bir kuytu. Doğuda denizin ötesinde belli belirsiz yüce dağ görüntüsü. Atlasma göre yetmiş mil uzakta. Yaşammda üçüncü ya da dördüncü kez. İlk seferinde onlara söylemiştin ve alay konusu olmuştun. Gördüğün olsa olsa bir buluttu. Onun için şimdi bunu da öbürleriyle birlikte yüreğine istiflersin. Günbatımmda gerisin geri eve aç açına yatağa. Karanlıkta yatarsın ve yeniden o aydınlıkta bulursun kendini. Denizin karşı

yakasına dikili gözlerin sancıyana kadar katırtırnakları arasındaki yuvandan ötelere uzanarak. Onları yumar ve yüze kadar sayarsın. Sonra yine açar ve zorlarsın. Tekrar tekrar. Ta ki sonunda o belirene kadar. Solgun göğe karşı soluk mu soluk bir mavi. Karanlıkta yatarsın ve yeniden o aydınlıkta bulursun kendini. O güneşsiz bulutsuz aydınlıkta uyuya kal. Uyu gün ışıyıncaya kadar.

Sesi ve onu dinleyeni ve kendini tasarımlayan kişi. Eşlik olsun diye kendi kendini tasarımlayan. Bu kadarı yeter. Kendinden bir başkasıymış gibi söz eder. Kendinden söz ederek şöyle der, O kendinden bir başkasıymış gibi söz eder. Bu kadarı yeter. Aklın karışması da bir noktaya kadar eşliktir. Ertelenmiş umut hiç yoktan iyidir. Bir noktaya kadar. Yürek bezginlik getirene dek. Bu da bir noktaya kadar eşliktir. Bezgin bir yürek hiç yoktan iyidir. Parçalanmcaya kadar. Kendinden böyle söz ederken şimdilik şunda karar kılar, Şimdilik yeter bu kadar.

Kendi yarattığıyla aynı karanlıkta mı

yoksa bir başkasmda mı henüz imgelenmemiştir. Duruşu da öyle. Ayakta mıdır oturur mu yatar mı yoksa bir başka biçimde mi durur karanlıkta. Bunlar imgelenmeyi bekleyen konular arasındadırlar. Haklarında henüz en ufak bir ipucu bile olmayan konular. Sınama da bir eşliktir. İki karanlıktan hangisi eşlikte daha iyi. Tüm imgelenebilir duruşlar içinden hangisi eşlik bakımından en vaatkâr. Ve henüz imgelenmeyi bekleyen öteki konular için de aynı şey söz konusudur. Bu kararlardan dönülüp dönülemeyeceği gibi. Diyelim ki gerekli imgeleme sonunda sırtüstü ya da yüzükoyun duruşta karar kılsın ve uygulamada bu öngörülenden daha az uygun çıksm eşliğe. O zaman bunu bir başkasıyla değiştirebilir mi değiştiremez mi? Örneğin, bacakları kollarının yarıçemberi içine çekilmiş, başı dizlerinin üstünde iki büklüm durmak gibi. Ya da hareket halinde. Dört ayak üstü emekleme. Bir başka karanlıkta ya da aymsında dört ayak üstünde emekleyerek bunların tümünü eşlik olsun diye kuran bir başka kişi. Ya da başka bir devim biçimi. Olası karşılaşmalar. Ölü bir sıçan. Ne de büyük bir katkı olurdu bu eşliğe! Çoktan ölmüş bir sıçan.

Dinleyen iyileştirilemez mi? Tam anlamıyla insan yapılamasa da daha uygun kılınamaz mı eşliğe. Zihinsel olarak belki daha fazla canlılık kazandırılabilir. En azından bir düşünme girişimi. Anımsama. Dahası konuşma. Ne denli cılız olursa olsun azıcık heves. Bir parçacık duygulanım. Dertlenme belirtileri. Düşkırıklığı. Kişiliğini yitirmeksizin. Nazik bir durum. Ya fiziksel olarak? Sonuna dek kımıltısız yatmalı mı? Yalnızca gözkapakları zaman zaman kırpışarak. Çünkü teknik açıdan buna zorunludurlar. Karanlığı geçirmek ve dışlamak için. Bacak bacak üstüne atamaz mı? Arasıra. Sağın üstüne sol derken az sonra tersi. Hayır. Pek uygunsuz. Ayaklarını çaprazlayıp mı yatsa? Bir bakış vazgeçmesine yeter. Yoksa elleri mi devindirse? Bir eli. Bir açılıp kapanma devimi. Buna gerekçe göstermek zor. O zaman bir sineği kovalamak için kalksm. Ama sinek yok ki. Pekala, neden bir tane olmasın. Karşı konulur gibi değil. Haydi bir sinek olsun. Kovalaması için. Onu ölü sanan canlı bir sinek. Yanılgısının ayırdına varan ama onu yinelemekten kendini alamayan. Ne de büyük bir katkı olurdu bu eşliğe! Onu ölü sanan

canh bir sinek. Ama hayır. Bir sineği kovalamazdı eliyle.

Dışarda ayazda kalmış bir kirpiye acırsın ve onu birkaç solucanla birlikte eski bir şapka kutusuna koyarsın. Sonra içinde kirpi olan bu kutuyu kullamlmayan bir kulübeye yerleştirip zavallı hayvan canı çektikçe girip çıkabilsin diye kapıyı açıp sıkıca tutturursun. Yiyecek aramaya çıksın ve beslendikten sonra kulübedeki kutusunun sıcaklığma ve güvenliğine yeniden kavuşsun diye. İşte böylece kirpi yanmda bir süre yetecek kadar solucanla kulübede kutusunun içindedir. O nazik yaşta zaten geçmek bilmeyen zamanı geçirtecek başka birşey aramaya çıkmadan önce herşeyin yerli yerinde olduğundan emin olmak için son bir kez etrafa göz atarsın. Yaptığın iyilik karşısında kıvancın her zamankinden daha ağır yatışıp söner. O günlerde kıvanmaya pek hazırdın ama ender olarak uzun sürerdi kıvanışın. Kıvancın yapılan bir iyilikle, arkadaşların karşısında kazanılan küçük bir utkuyla, öğretmenlerinin ya da anababanın övgüleriyle alevlenmesiyle yatışmaya sönmeye başlaması bir olurdu ve

çok kısa bir sürede eskisi kadar buruk ve sönük kalakalırdın. O günlerde bile. Ama bugün değil. Kirpiyi bir sonbahar öğle sonrasında bulmuş ve anlatıldığı üzere ona merhamet göstermiştin ve yatma vakti geldiğinde yaptığından hâlâ mutluluk duyuyordun. Yatağının yanında diz çökerek onu kirpiyi Tanrı'ya tüm sevdiklerini kutsaması için yönelttiğin ayrıntılı duaya kattın. Ve yatağında uykunun gelmesini bekleyerek dönüp dururken yoluna çıktığı için ne kadar da şanslı bir kirpi olduğu düşüncesiyle halâ kıvanmaktaydın. İki yamnda kurumuş şimşirler uzanan dar bir toprak yol. Sen orada durmuş yatma vakti gelene kadar zamanım en iyi biçimde nasıl geçirebileceğini düşünürken o bir yandaki şimşirlerin arasından çıkmıştı ve dosdoğru karşı yandaki çite gidiyordu ki sen hayatına girdin. Derken ertesi sabah kıvancın yatışmakla kalmamış yerini büyük bir tedirginlik almıştı. Her şeyin yolunda olmayabileceğine dair bir kuşku. Yaptığını yapmaktansa işleri oluruna bırakıp kirpinin kendi yoluna gitmesine izin vermenin daha doğru olabileceğine dair. Kendini kulübeye dönmeye zorlayana dek haftalar değilse de günler geçti. O zaman karşılaştığın şeyi as-

la unutmadın. Sırtüstü yatmaktasm karanlıkta ve o zaman karşılaştığm şeyi asla unutmadın. O vıcık vıcık yığın. O leş koku.

Bir süredir şu aşağıdakiler tehdit etmekte. Eşlik gereksinimi süreklilik göstermemekte. Kendininkinin giderilmediği anlarda bir rahatlama. Böylesi anlarda sesin araya girmesi. Aym biçimde dinleyen imgesinin. Aynı biçimde kendininkinin. İşte o zaman bunları ortaya çıkarmış olmaktan kaynaklanan pişmanlık ve nasıl defedilebilecekleri sorunu. Son olarak kendininkinin giderilmemesi ile ne kastedildiği. Hangi olası rahatlama? Şimdilik bu kadar yeter.

Bırak dinleyenin adı H olsun. Sesli oku. He. Sen He sırtüstü yatmaktasm karanlıkta. Ve bırak kendi adını bilsin. Bundan böyle başkasına kulak misafiri olma sorunu ortadan kalkar. Kendisinin kastedilmiyor olması sorunu. Gerçi aslında mantıksal olarak böyle bir sorun yoktur. Kulağına fısıldanan sözcükler için acaba kendisine mi diye kuşku duymak! Demek ki kastedilen odur. Böy-

lece o belli belirsiz ikirciklenme kaybolur. O belli belirsiz umut. Böylesine az duygulanma fırsatı bulan kişiye. Duygulanmakta bu denli yeteneksize. Hiç bir şey duymamaktansa ne olursa isteyebilmekten başka birşey istemeyen. Bu arzu edilir bir şey mi? Hayır. Böylelikle eşliğe daha uygun bir duruma gelebilir mi? Hayır. Haydi öyleyse, adı H olmasın. Bırak yine eskisi gibi kalsın. Dinleyen. Adlandırılamayan. Sen.

Yattığı yeri daha ayrıntılı imgele. Mantık sınırları içinde. Uzaklardan gelen ses biçimi ve boyutları konusunda bir ipucu verir. Uzakta gerileyen ya da ani bir sıçrayışla oraya giden ya da bir duraksama sonrasında orada yeniden devam eden ses. En uzak olduğunda üstten ve her yandan ve her düzeyden hep eşit uzaklıkta. Hiç bir zaman aşağıdan değil. Şimdilik. Çapı büyük yarıküre biçiminde bir odanın tabanında kulağı tam odak noktasında yatan birini akla getirir bu. Ne kadar büyük? En hafif anında sesin hafifliği göz önüne alındığında altmış ayak kadar olmalı ya da kulaktan çevresini kuşatan yüzeydeki herhangi bir noktaya otuz ayak.

Biçim ve boyut konusunda bu kadarı yeter. Ya bileşim? Elbet varsa bunu ipucu ne ve nerede? Şimdilik kendine sakla. Basalt pek gönül çelici. Kara basalt. Ama şimdilik kendine sakla. Ses ve dinleyen çekiciliklerini yitirdiğinde kendi kendine böyle imgeler. Ancak daha öte bir imgeleme yanlış imgelemiş olduğunu gösterir. Çünkü ne hakla hafif bir sesin yakında bulunan gerçek bir hafif ses olmayıp uzaklıktan ötürü hafif gelen daha az hafif bir ses olduğu iddia edilebilir? Ya da gittikçe hafifleyen hafif bir sesin durduğu yerde azalmayıp uzaklaştığı. Eğer böyle bir hak yoksa yaşlı dinleyenimizin yattığı yer konusuna ışık tutamaz ses. Ölçüsüz karanlıkta. Şekilsiz. Şimdilik bu kadar yeter. Yalnızca şunu eklemeli, Ne biçim bir imgelemdir ki bu böylesine mantık yüklü? Kendine özgü.

Bir başkası bunların tümünü eşlik olsun diye tasarımlamakta. Yarattığıyla aynı karanlıkta ya da bir başkasmda. Çabuk imgele. Aynısında.

Ses iyileştirilemez mi? Eşliğe daha uy-

gun bir hale getirilemez mi? Karanlıkta o bulanık zihinde zaman kipi bulunmasa da —her şey aynı zamanda hem olup bitmiş hem sırada ve olmak üzeredir— şimdi yerine bir süredir koyarak de ki. Ötekine gelince de ki bir süredir bir iyileşme. İlk başta imgelendiği gibi aynı yavan ton ve aynı tekrarcılık. Bunları düzeltmek olanaksız. Ancak daha az devingenlik. Hafiflikte daha az değişkenlik. En uygun konumu ararmışçasına. En etkili biçimde çıkabileceği konumu. Kolayca duyulabilecek ideal hacmi. Ne bağırtısıyla kulağı tırmalayan ne de ters yönde aşırıya kaçıp onu zorlanmaya zorlayan. Böylesi bir araç ilk başta aceleyle imgelendiği halinden çok daha fazla uygundur eşliğe. Çok daha yakındır amaçladığını elde etmeye. Dinleyene bir geçmiş vermek ve bunu kabullenmesini sağlamak. Sen bir Paskalya Cuma'sı uzun sancılardan sonra geldin dünyaya. Evet, anımsıyorum. Güneş karaçamların ardmda batah çok olmamıştı. Evet ammsıyorum. Daha çok aşındırabilmek için damlaların nasıl amansızca çarpmaları gerekirse öyle. Altlarındaki yere.

Dışarı son çıktığında kar kaplamıştı yeri. Şu anda karanlıkta sırtüstü yatan sen o sabah kapıyı ardından usulca çekmiş duruyorsun eşikte. Başını eğip sırtını kapıya vererek yola çıkmaya hazırlanırsın. Gözlerini açtığında ayakların gözden kaybolmuştur ve paltonun etekleri karın yüzeyine değer. Bu karanlık sahne alttan aydınlatılmış gibi görünür. Bu son çıkış noktasında kendini kapalı gözlerle kapıya yaslanmış senden gelecek yola çıkma komutunu bekler durumda görürsün. Haydi yola. Derken kar ışığıyla aydınlanan manzara. Gözlerin kapalı yatarsın karanlıkta ve betimlendiği üzere kendini aydınlık boyunca öteye uzaklara doğru yola koyulmaya hazırlanırken görürsün. Bir kez daha usulca çekilen kapının tıkırtısını ve sessizliği duyarsın ve ancak bundan sonra başlar adımlar. Ardından baharda kuzuların cirit attığı, her yanına al eteneler saçılan bembeyaz otlakta yola koyulmuşsundur. Herzamanki gibi batı sınırını oluşturan çahlık çitteki gediğe ya da seyrelmiş noktaya giden kestirme yolu tutarsın. Otlağa girişinden oraya kadar genelde ruh haline ve zeminin durumuna bağlı olarak bin sekiz yüzle ikibin adım gerekir sana. Ancak bu son sabahta çok

daha fazlası gerekecektir. Çok çok daha fazla. Kestirme ayaklarına öyle bildiktir ki, gözlerin görmese bile onlar onu izleyebilirler ve vardıklarmda birkaç ayak kuzey ya da güneyi aşmaz hata payları. Ve gerçekten de, içerden gelmedikçe böyle bir gereklilik olmadığı halde genelde yaptıkları budur hem yalnız burada değil. Çünkü sen gözlerin kapalı olmasa bile —ki sık sık böyledirler— en azından onları ayaklarının hemen önündeki anlık yere dikerek yol alırsın. Doğadan yana bütün gördüğün budur. Sonunda başını eğdiğinden beri. Ayaklarının dibinde geçip giden yer. Zaman zaman. Artık adımlarını saymıyorsun. Çünkü hergün aynı sayıyı tuttururlar. Gün be gün hep aynı ortalamayı. Yol hep aynı olduğu için. Günleri sayar ve on günde bir çarparsın. Ve toplarsın. Artık babanın gölgesi yoktur yanında. Çoktan bıraktı peşini. Kendi adımlarını işitmezsin artık. Görmeksizin işitmeksizin gidersin yoluna. Gün be gün. Aynı yola. Sanki artık başkası yokmuşçasma. Artık senin için başkası yok. Hesap kitap yapmak dışında hiç durmazdın. Sıfırdan yeni baştan yola koyulasın diye. Gördüğümüz gibi bu gereksinme kalktığma göre ortadan kuramsal olarak durman için

hiç bir neden kalmamıştır artık. Belki en uç noktada bir an dışında. Geriye dönüş için kendini toparlamak amacıyla. Ancak yine de durursun. Geçmişte hiç yapmadığın kadar. Yorgunluktan değil. Herzamankinden daha yorgun değilsindir şimdi. Yaşlılıktan değil. Herzamankinden daha yaşlı değilsindir şimdi. Yine de eskiden hiç yapmadığın kadar durursun. Öyle ki eskiden üç dört dakikada aştığın yüz yarda şimdi onbeş yirmi dakikam alabilir. Ayak adımın orta yerinde kendiliğinden düşüverir yere ya da kalkacağına yere yapışıp bedeni durduruverir. Derken özü şu soru olan bir dil tutulması, Yola devam edebilirler mi? Ya da daha iyisi, Yola devam edecekler mi? Özün özü. Sonunda o ana dek herzaman yaptıkları gibi devam ettiklerinde yatışan. Karanlıkta gözlerin kapalı yatar ve bu sahneyi görürsün. O zaman göremediğin biçimde. Göğün kara cüppesi. Göz kamaştıran zemin. Bunların ortasında kalakalmış sen. Kısa çizmeler tepelerine dek gömülü. Karın üstüne yayılan paltonun etekleri. Eski şapkanm içindeki yaşlı eğik başta dil tutuk kuşku. Gediğe giden kestirmede otlağın orta yerinde. Yanılmaz ayaklar pürtelaş. O zaman yapamadığm biçimde ardına bakarsın

ve onların bıraktığı izleri görürsün. Büyük bir dönüş. Batıdan doğuya. Hani ansızın yürek fazlasıyla ağırlaşmışçasına. Sonunda fazlasıyla ağır.

Yetişkinliğin doruğu. Ondan bir esinti imgele. Sırtüstü karanlıkta anımsarsın. Ah sen seni anımsarsın. Bulutsuz Mayıs günü. Seninle kameriyede buluşur. Rüstik bir altıgen. Tümüyle kütüklerden yapılmış. Karaçam ve köknar. Eni altı ayak. Tabandan tavana yükseklik sekiz. Alan en küçük kesirine kadar yirmidört ayak kare. Karşılıklı iki küçük çokrenkli ışık. Baklava biçiminde renkli camlı iki küçük pencere. Her birinin altında bir çıkıntı. Baban yaz Pazarları öğle yemeğinden sonra Punch dergisi ve bir yastıkla buraya çekilmeye bayılırdı. Pantolonunun düğmesi açık sayfaları karıştırarak otururdu çıkıntıların birine. Sense ayaklarını sarkıtarak ötekine. O kendi kendine kıkırdadığı zaman sen de kıkırdamaya çalışırdm. Onun kıkırtıları kesildiğinde seninkiler de kesilirdi. Kıkırdayışını yansılamaya çalışman hoşuna gider mutlandırırdı onu ve bazen sırf senin de kıkırdamaya çalıştığını duymak

için kıkırdardı. Ara sıra başım çevirip gül kırmızısı camdan dışarı bakarsın. Minik burnunu cama dayarsın ve dışarda herşey gülpembe kesilir. Yıllar akıp gitmiştir ve o zamanlar oturduğun o yerde yetişkinliğin doruğunda gökkuşağımsı ışığa bulanmış bir halde önüne bakarak oturmaktasın. O geç kalmıştır. Gözlerini yumar ve hacmi hesaplamaya çalışırsın. Zor anlarında basit toplamlardan medet umarsm. Bir sığmak. Sonunda aşağı yukarı yedi kübik yarda sonucuna varırsın. Sonsuz karanlıkta bile halâ sayılarda teselli bulursun. Yüreğe belli bir hız biçer ve günde kaç atış ettiğini hesaplarsın. Bir haftada. Bir ayda. Bir yılda. Ve belli bir ömür biçip bir ömür boyu. Son atışa kadar. Ama şimdilik ardında ancak yetmiş milyarla küçük kameriyede oturmuş hacmi hesaplamaktasın. Aşağı yukarı yedi kübik yarda. Her nedense bu sana olasısız görünür ve yeni baştan hesaba girişirsin. Ama henüz pek ilerleme kaydetmemişsindir ki onun uzun hafif adımları duyulur. O boyda bir kadın için hafif. Yürek atışların hızlanarak gözlerini açarsın ve sana sonsuz gibi gelen bir an sonunda yüzü belirir camda. O pek bayıldığın doğal solgunluğu bu konumda eni konu

mavileşmiştir ve aslına bakarsan hiç kuşkusuz seninki de o konumdan bakıldığında masmavidir. Çünkü doğal solgunluk ikinizin ortak özelliği. Mor dudaklar gülücüğe karşılık vermezler. Şimdi bu pencere oturduğun yerden gözlerinle kameriyenin tabanıysa dışardaki zeminle hemen hemen aynı düzeyde olduğundan sakın dizüstü çökmüş olmasın diye geçirirsin aklından. İkinizin birlikte sahip olduğunuz boy ya da uzunluğun eşit bölümlerin toplamı olduğunu deneyim sonucu bildiğin için. Çünkü dimdik ayakta ya da upuzun uzanarak yüzyüze sarıldığımızda dizleriniz ve kasıklarınız kavuşur ve başlarınızdaki saçlar birbirine karışır. Bundan oturan bedenin boy yitiminin diz çöken bedeninkine eşit olduğu sonucu çıkartılabilir mi acaba? Bu aşamada oturduğun yerin yüksekliğinin bazı piyano taburelerininki gibi ayarlanabilir olduğunu varsayar ve birinci ve ikinci beden bölümlerini yani tabanla diz kapağı ve burasıyla leğen kuşağı arasında kalan yerleri zihinsel ölçüyle daha iyi ölçüp karşılaştırabilesin diye gözlerini yumarsın. Uyanık olduğunda hem devinirken hem de yerinde dururken nasıl da meraklıydın göz yummaya! Gündüzün ve geceleyin. O kopkoyu karanlığa. O göl-

gesiz aydınlığa. Sırf gitmiş olmak için. Ya da şimdiki gibi iş nedeniyle. Tek bir bacak belirir. Üstten görülen. Bölümleri ayırır ve yan yana dizersin. Az çok tahmin ettiğin gibidir. Üst bölüm daha uzundur ve oturulan yer diz düzeyindeyse oturanın boy yitimi daha büyüktür. Parçaları orada öylece bırakıp gözlerini açar ve onun karşında oturduğunu görürsün. Put gibi. Yakut dudaklar gülücüğüne karşılık vermezler. Bakışın göğüslere iner. Anımsadığın kadarıyla bu denli büyük değillerdi. Karına. Aynı izlenim. Babanın çözülmüş bel düğmesine karşın sıkınması gelir gözünün önüne. Sen daha evlenme bile teklif etmemişken bebek bekliyor olmasın? Yeniden kendi zihnine gömülürsün. Bir bilseydin ki o da kapatmıştır gözlerini. Böylece yüzyüze oturursunuz küçük kameriyede. Gözleriniz kapalı ve elleriniz kasıklarınızda. O gök kuşağı ışıkta. O tam sessizlikte.

İmgelemi böylesine zorlamaktan yorularak vaz geçer ve hepsi sona erer. Yeniden eşlik gereksinip kendi kendine dinleyeni hiç değilse M diye adlandırmasını söyleyene kadar. Ondan daha kolay söz etmek için. Ken-

disi bir başka kişidir. W. Kendi dahil bunların tümünü eşlik olsun diye kuran. Ondan son haber alındığında M ile aynı karanlıkta. Nasıl durduğu ve devingen mi durağan ını olduğu askıda. Bunun ötesinde kendinden söz ederek kendine şöyle der, Kendinden son söz ettiğinde bu yarattığı şeyle aynı karanlıkta bulunduğunu söylemek içindi. Bir zamanlar olanaklı göründüğü gibi bir başkasında değil. Aynısmda. Daha uygun olduğu için eşliğe. Ve oradaki duruşunun henüz kurulmayı beklediğini. Ve devingen mi durağan mı daha karar verileceğini. Tüm imgelenebilir duruşlar içinde hangisi en az elverişlidir usandırmaya. Devim ve devimsizlikten hangisi uzun vadede daha oyalayıcıdır? Ve bir solukta bunu söylemek için henüz çok erken ve ama sonradan geri alınabilecek olanı söylemekten neden kaçmmalı ve ya geri alınamazsa? Ne olur o zaman? Eğer şimdi isteseydi kendinden son haber alındığında seçmiş olduğu karanlıktan çıkıp yarattığından uzakta bir başkasına gidebilir miydi? Şimdi yatmaya karar verip de sonradan pişman olsaydı diyelim ki ayağa kalkıp bir duvara yaslanabilir miydi ya da bir aşağı bir yukarı gezinebilir miydi? M yeni baştan bir koltukta

imgelenebilir miydi? Yardımına yetişebilsinler diye elleri serbest olarak?

Şimdilik M'in durumu şöyle. Karanlık bir yerde sırtüstü yatmakta biçimi ve boyutları kurulmayı beklemekte. Ara sıra kendine mi yoksa durumunu paylaşan başka birine mi yöneltildiğinden emin olmadığı bir ses duymakta. Ses onun durumunu doğru olarak tanımladıında bu tanımın aynı durumdaki bir başkası için yapılmadığmı gösteren hiçbir şey yok ne olsa. Örneğin, Sen sırtüstü yatmaktasın karanlıkta sözlerini duyduğunda belli belirsiz özel bir konuşmaya kulak misafirliği ediyor olabileceği düşüncesi karşısında belli belirsiz tedirginlik. Ses dört bir yanı dolandıktan sonra üzerine yüklendiğinde giderek dağılan kuşkular. O kesildiğinde soluklarından başka ses yok. Yeterince uzun bir süre kesildiğinde belli belirsiz son sözünü söylemiş olabileceği umudu. Düşük düzeyli zihinsel etkinlik. Boşa giden seyrek uslamlama kıvılcımları. Umut umutsuzluk ve benzerleri hemen hiç duyulmamakta. Şu anki duruma nasıl gelindiği net değil. Bu anla karşılaştırılacak bir o zaman yok. Yalnızca

göz kapakları kımıldamakta. İçteki ve dıştaki karanlıktan kurtulmak için sırayla bir açılıp bir kapandıkça. Sonuçta aşırılığa kaçmaksızın başka ufak tefek sınırlı devimlerden umut kesilmemeli. Ancak şu ana dek bu gibi şeyler vasıtasıyla hiç bir iyileştirme elde edilmedi. Ne daha yüksek bir düzlemde eşliğe sürekli üzüntü yahut tutku yahut vicdan azabı yahut merak yahut öfke vesaire duygusu gibi bir şeyin eklenmesiyle. Ne de kendini kastederek kendi kendine, O düşünemediğine göre çabalamaktan vaz geçecektir, diye düşünseydi olacağı üzere başarılı bir uslamlama gösterisiyle. Bu taslağa eklenecek birşey var mı? Adlandırılamazlığı. M bile ortadan kaldırılmalı. W yaratıldığı kadarıyla yarattığı şeyi böyle anar. W mi? Ama W'nin kendisi de yaratılmış birşey. Düş ürünü.

Bir başka kişi daha o zaman. Hakkında hiçbir şey bilinmeyen. Hiçliğini hafifletmek için uydurma şeyler tasarımlayan. Çabuk bırak onu. Duraksama ve bir kez daha panik içinde kendi kendine, Çabuk bırak onu.

Tasarımlanmış tasarımlayıcı bunların tümünü eşlik olsun diye tasarımlamakta. Uydurduklarıyla aynı uydurma karanlıkta. Duruşu ve dinleyici olarak temelli onunkinde olup olmadığı henüz tasarımlanmadı. Bir devimsiz yetmez mi? Bu tek teselliyi neden ikilesin ki? O zaman bırak devinsin. Mantık sınırları içinde. Dört ayak üstünde. Gövde yerden iyice yukarda gözler önde dikkatli ölçülü bir emekleme. Eğer bu hiç yoktan iyi değilse iptal et. Olanaklıysa. Ve kazanılan boşlukta başka bir devim. Ya da hiç. Yalnızca en işe yarar duruşun tasarımlanmasma izin veren. Neyse şimdilik devam edebilmen için bırak emeklesin. Emeklesin ve devrilsin. Yine emeklesin ve yine devrilsin. Öteki uydurduklarıyla aynı uydurma karanlıkta.

Bir arayış içindeymişçesine dört bir yanı dolandıktan sonra ses durur ve değişmez hafifliğe kavuşur. Nerede durur? Bezgince imgele.

Yukarı dönük yüzün üstünde. Başa teğet biçimde. Öyleki saçtığı hafif ışıkta gö-

rülecek bir ağız olsaydı bile onu görmezdi. Gözlerini istediği kadar yuvarlasın. Yerden yüksekliği ne?

Kol boyu. Güç? Düşük. Bir annenin arkadan beşiğin üstüne eğilişi. Baba da bakabilsin diye yana çekilişi. Sırası gelince baba mırıldanır yenidoğana. Değişmeyen yavan ses. Sevgiden eser yok.

Bir kavağın dibinde sırtüstü yatmaktasın. Titreşen gölgesinde. O sana dik açıda dirseklerine abanmış başı ellerinde. Açılmış ve kapatılmış gözlerin seninkilerin içine bakan onunkilere baktılar. Karanlığında onların içine bir kez daha bakarsın. Yine. Yüzünde onun durgun havada uçuşan uzun siyah saçlarının uçlarını duyarsın. Saçtan çadırın içinde yüzleriniz gözlerden gizlenmiştir. Fısıldar, Yaprakları dinle. Gözleriniz birbirinizin gözlerinin içinde yaprakları dinlersiniz. Titreşen gölgelerinde.

İşte böyle emekleyerek ve devrilerek. Yi-

ne emekleyerek ve yine devrilerek. Eğer sonuçta bu hiçbir şeyi düzeltmeye yaramıyacaksa temelli düşse de olur. Ya da dizlerinin üstünde hiç doğrulmasa. Böyle bir emekleme sesten farklı olarak çevrenin planının çıkartılmasını nasıl sağlar bir düşün. Ne kadar üstünkörü olursa olsun. İlkin emekleme birimi nedir? Ayakta yürümenin adımını karşılayan birim? Dört ayak üstünde doğrulur ve yola çıkmaya hazırlanır. Eller ve dizler iki ayak uzunluğunda bir dikdörtgenin —en gereksiz— köşeleridir. Son olarak diyelim sol diz altı inç öne giderek kendisiyle benzeşik el arasındaki uzaklığı yarı yarıya yarılar. Derken el de sırası gelince aynı ölçüde öne gider. Dikdörtgen şimdi paralelkenardır. Ama ancak sağ diz ve sağ el ötekileri izleyinceye kadar. Dikdörtgen yeniden oluşur. Adam yere yuvarlanana dek bu böyle gider. Tüm emekleme biçimleri içinde herhalde böyle sürünerek eşkin gitme en az tanınanı. Ve herhalde bu nedenle tümünün içinde en eğlencelisi.

Bu nedenle o emekledikçe sessiz sayım. Zihinde tane tane. Bir iki üç dört bir. Diz

el diz el iki. Bir ayak. Farzedelim beşten sonra düşene kadar. Derken er ya da geç sıfırdan yeni baştan. Bir iki üç dört bir. Diz el diz el iki. Altı. Vesaire. Orada bir kestirme olmasını arzu eder. Hiç bir engelle karşılaşmayıp cesareti kırılmış olarak geldiği yoldan geri dönünceye kadar. Yeni baştan sıfırdan. Ya da bambaşka bir yön tutturarak. Bunda bir kestirme umarak. Yine tüm çabalarına karşın hiçbir çıkmaz çıkmayınca karşısına vazgeçip yeni bir yol tutturuncaya kadar. Yeni baştan sıfırdan. Karanlığın nasıl saptırabileceğini gayet iyi bilerek ya da bundan hiç kuşku duymayarak. Gönül yüzünden ters yöne. Ya da tersine özellikle sapıp en kısa yola. Her ne olursa, ne kadar emeklerse emeklesin şimdilik sınır yoktur ufukta. Şimdilik imgelenebilir bir sınır. İstediği kadar gitsin el diz el diz. Sımrsız karanlık.

Dinleyeni zihinsel açıdan tümüyle eylemsiz olarak imgelemek usa uygun mudur? Dinlediği anlar dışında. Yani ses çıktığında. Çünkü ya soluklarından başka dinleyecek şey olmazsa? Tamam! Emekleyiş. Emekleyişi duyar mı? Devrilişi? Emekleyişi bir duysaydı ne büyük bir katkı olurdu bu eşliğe! Devrilişi. Yeniden dört ayak üstünde doğruluşu.

Yeniden başlayan emekleyişi. Ve kendi kendine sorsaydı, Tanrı aşkına ne anlama gelir bu tür sesler, diye. Bunu daha sıkıntılı bir ana sakla. Peki ya ses zihnini harekete geçiremezse? Görme? Görülecek birşey yok diye kestirip atmaya can atar. Ama şu an için çok geç. Çünkü gözlerini açtığında ya da kapattığında karanlıkta bir değişiklik görür. Ve sesin yaydığını imgelediği hafif bir ışığı görebilir. Düşüncesizce imgelediği. Doğrusu son derece hafiftir ışık çünkü ses şu anda hafif bir fısıltıdan başka birşey değildir. Burada birden ses duyulur duyulmaz gözlerinin nasıl kapanıverdikleri görülür. Eğer o anda açıksalar. Böylece en hafifinden de olsa ışık ancak gözkapağı kapanıncaya kadar algılanabilir. Ya tatma. Ağzmdaki tat? Nicedir körelmiştir. Dokunma? Zeminin kemiklerine batışı. Ta topuk kemiğinden çocukseverlik yumrusuna kadar. Bir kıpırtı tasarımı uyuşukluğunu dağıtamaz mı? Yan dönmek. Yüzükoyun. Değişiklik olsun diye. Bırak bu kadarcık bir gereksinme karşılansm. Boş yere kıvranıp durduğu günlerin artık sona ermiş olması karşısmda rahatlamayla birlikte. Koklama? Kendininki? Nicedir körelmiştir. Ve eğer varsa başkalarına engeldir. Çoktandır

ölmüş bir sıçanın bir zamanlar saçmış olabileceği koku gibi. Ya da bir başka leşin. Henüz imgelenmemiş bir şeyin. Elbet eğer emekleyen kokmuyorsa. Tamam! Emekleyen yaratıcı. Emekleyen yaratıcının koktuğunu imgelemek usa uygun olabilir mi? Kendi yarattığından bile daha kötü. Meraka bu denli uzak düşmüş o zihni arasıra meraklandırarak. Tanrı aşkına şu alışılmadık kokuyu ne çıkartabilir diye merak etmeye. Tanrı aşkına nerden gelir bu iğrenç koku dalgaları. Yaratıcısı bir kokabilseydi nasıl da uygun olurdu eşliğe. Yaratıcısının kokusunu bir duyabilse. Altıncı duyu mu? Yaklaşan kötülüklere dair açıklanamaz bir önsezi mi? Öyle mi değil mi? Değil. Katıksız mantık mı? Yaşantı ötesi. Tanrı sevgidir. Öyle mi değil mi? Değil.

Emekleyen yaratıcı yarattığıyla yarat aynı karanlıkta yarat emeklerken yaratabilir mi? İki emekleyiş arasında uzanırken kendi kendine sorduğu sorulardan biriydi bu. Ve aşikar yanıta kolayca ulaşılsa bile bunun en yararlısı olup olmadığı bir başka konuydu. Ve bu konuda imgeleminde kesin bir karara varmadan önce bir sürü emekleyişler ve eşit

miktarda yere serilişler gerekecekti. Her zamanki gibi bir yandan da kendi kendine inançsızlıkla hiçbir yanıtının kutsal olmadığını ekledi. Ne olursa olsun, sonunda kestirip attığı yanıt hayır yapamam oldu. Anlatıldığı gibi karanlıkta emeklemek hiçbir uğraşa —isterse hiçbir şeyden birşey yaratıvermek olsun— zaman bırakmayacak kadar ciddi ve uğraştırıcı bir işti. Çünkü yalnızca belki de fazlasıyla aceleye getirerek imgelediği üzere belirli bir biçimde yol alması yetmiyor, buna ek olarak elinden geldiğince doğru bir çizgi üstünde adım adım ilerlemesi gerekiyordu. Dahası yarım ayağı yarım ayağa ekleyerek ilerlerken sayması ve daha önce gelenlerin her an değişen toplamını aklında tutması gerekiyordu. Son olarak da imgelemin belki de düşüncesizce kendisine ayırdığı bu yerin niteliğine ilişkin hiç değilse ufacık bir ipucu elde etmek için gözlerini ve kulaklarını yüksek bir uyanıklık düzeyinde tutması. Böylece tek solukta hem usçul bir düşleme lanet okuyup hem onun kurduğu düşlerden nasıl kolayca cayılabileceğini gözlemlerken sonuçta hayır yapamamdan başka yanıt veremezdi. Yarattığıyla aynı karanlıkta yarat emeklerken kesinlikle yaratamazdı.

Bir kıyı. Akşam. Gün ölmektedir. Çok geçmeden ölecek birşey kalmaz. Hayır. Gün olmadığına göre ölecek birşey de olmaz. Gün doğana dek ölmüştür ve hiç ölmemiştir. Sırtın denize dönük ayakta durursun. Yalnızca onun sesi. Yavaşça çekildikçe giderek hafifler. Yeniden kabarıncaya kadar. Uzun bir değneğe yaslanırsın. Ellerin değneğin sapının üstündedir başın da ellerinin üstünde. Gözlerin açılsaydılar önce ta aşağıda günün son ışıklarında paltonun eteklerini ve kumdan çıkan çizmelerinin konçlarını göreceklerdi. Sonra kaybolunca kadar değneğin kumdaki gölgesini ve yalnızca onu. Gözüne görünmez olana kadar. Aysız yıldızsız gece. Gözlerin açılsalardı karanlık aydınlanacaktı.

Emekler ve devrilir. Yatar. Emekleıneye ara vererek gözleri kapalı karanlıkta yatar. Kendini toparlayarak. Hem bedenen hem de bir kez daha boşu boşuna emeklemiş olmanın yarattığı düşkırıklığından. Belki de kendi kendine, Emeklemeye ne gerek var? diye sorarak. Neden vazgeçip gözlerim kapalı yatmayayım karanlıkta? Her şeyden vazgeçip. Herşeye son verip. Boş emekleyişlere

ve teselli vermeyen uydurmalara. Ama ara sıra umudunu yitirse de bu pek uzun sürmez. Çünkü yatarken azar azar canlanır eşlik özlemi. Kendininkinden kaçıp sığınabileceği bir eşlik. O sesi yeniden duyma gereksinmesi. Yine yalnızca, Sen sırtüstü yatmaktasın karanlıkta, dese bile. Ya da yalnızca, İsa'nın karanlıkta son dakikada haykırıp öldüğü günün sonunda gördün ilk kez ışığı ve haykırdın. Pırıltmm yayılışını daha iyi görmek ve duymak için gözler kapalı gereksinme. Ya da insana özgü bir zaaf ekleyerek dinleyeni iyileştirmek.. Örneğin elin erimi dışında ya da daha iyisi el kıpırdatılamazken içinde bir kaşmtı. Kaşınamaz bir kaşıntı. Ne büyük bir katkı olurdu bu eşliğe! Ya da en küçük değilse de en son çare, genel bir deyişle yattığını söylerken tam olarak ne demek istediğini sormak kendi kendine. Diğer bir deyişle sayısız yatma biçimlerinden hangisinin uzun vadede en sevilen olabileceğini. Eğer betimlendiği gibi emekledikten sonra devrilse genelde yüzüstü kapaklanırdı. Gerçekten de yorgunluğunun ve umutsuzluğunun derecesi göz önüne alındığında başka ne beklenir. Ama bir kez yere yıkılıp yüzüstü kapaklandıktan sonra iki yanından birine ya da tek

arkası üstüne dönmemesi için hiçbir neden yoktur. Elbet bu üç duruştan biri üçünden herhangi birine göre daha iyi eşlik ederse. Sırtüstü yatış en cazibi olduğu halde zaten dinleyen tarafından sağlanmış olduğundan onu kesinlikle kabul etmemeli. Yanlamasına yatışa gelince tek bir bakış her iki türlüsünden de vazgeçmeye yeter. Bu da ona yüzükoyundan başka seçenek bırakmaz. Ama nasıl yüzükoyun? Yüzükoyun ama nasıl? Bacaklar nasıl durmalı? Kollar? Baş? Karanlıkta yüzükoyun en iyi nasıl yüzükoyun yatabileceğini görmeye çabalar. Nasıl eşliğe en uygun.

•

Daha net gör dinleyeni. Sırtüstü yatma biçimleri içinde hangisi uzun vadede en az can sıkıcı olabilir? Karanlıkta yüzükoyun gözler kapalı uzun uzadıya çabaladıktan sonra şu aşağıdakiler. Öncelikle çıplak mı yoksa örtülü mü? Hiç değilse bir çarşafla. Çıplak. Sesin saçtığı ışıkta hayaletimsi fildişi bedenin eşliği. Baş başlıca daha önce söylendiği gibi artkafa tümseğine yaslanmış. Bacaklar hazırol durumunda bitişik. Ayaklar doksan derecelik bir açıda iki yana açık. Görünmez bir kelepçeyle bağlanmış eller kalça ke-

miği üstünde kavuşturulmuş. Gerek duyuldukça başka ayrıntılar. Şimdilik bu kadar yeter.

Türünün dertleriyle uyuşmuş olduğun halde başını ellerinin üstünden kaldırırsın ve gözlerini açarsın. Yerinden kıpırdamadan tependeki ışığı açarsın. Gözlerin ışığın altındaki saate takılır. Ama gecenin kaçı olduğunu okuyacaklarına kâh gölgesince izlenen kâh onun ardına düşen saniye kolunun fırıl fırıl dönüşünü izlerler. Sanki saatler sonra durum şöyledir. 60'ıncı ve 30'uncu saniyede kol gölgeyi perdeler. 60'ıncıdan 30'uncuya kadar gölge 60'ta sıfırdan başlayıp 15'te en uç noktasına çıkan ve 30'da yeniden sıfırlanan bir uzaklıkta kolun önünde gider. 30'uncudan 60'ıncıya kadar gölge 30'da sıfırdan başlayıp 45'de en üst noktasına çıkan ve bundan sonra azalıp 60'ta yeniden sıfırlanan bir uzaklıkta kolu izler. Birinden birini her iki yandan birine hareket ettirerek ışığın kadrana eğimli düşmesini sağla ve kol gölgeyi bambaşka iki noktada, örnekse 50'ncide ve 20'ncide perdeler. Gerçekten de eğimin derecesine bağlı olarak herhangi bambaşka iki nok-

tada. Ancak eğim ister büyük ister küçük ve yeni sıfır gölge noktaları baştaki 60'la 30'a ister yakın ister uzak olsun yeni noktalar arasındaki uzaklık yine 30 saniyeliktir. Gölge devresinin herhangi bir noktasında kolun ardından çıkıp 30 saniye boyunca onun önünden ya da ardından gider.. Derken bir an için sonsuzca kaybolduktan sonra yine 30 saniye boyunca onun önünden ya da ardından gitmek üzere ortaya çıkar. Vs. vs. Görüldüğü kadarıyla bu birinci değişmezdir. Çünkü kolla gölge arasındaki uzaklığın kendisi eğimin açısına bağlı olarak değişir. Ama bu uzaklık ne kadar büyük ya da küçük olursa olsun değişmez bir biçimde sıfırdan başlayıp 15 saniye sonra en üst noktaya ve yine 15 saniye sonra yeniden sıfıra büyüyüp küçülür. Vs. vs. Görüldüğü kadarıyla bu da ikinci değişmezdir. Saniye koluyla gölgesinin kadran çevresinde adeta sonsuzca koşut bir biçimde fırıl fırıl dönüşleri üzerine daha başka gözlemlerde bulunulabilirdi ve başka değişkenlerle değişmezler gün ışığına çıkartılabilirdi ve şu ana kadar varsayılanlarda yanlışlar varsa düzeltilebilirdi. Ama daha fazla dayanamıyarak başını yeniden daha önce bulunduğu yere eğersin ve gözlerin kapalı ye-

niden türünün dertlerine dönersin. Gün doğduğunda halâ bu durumdasmdır. Alçak güneş doğuya bakan pencereden üstüne vurur ve tepende yanık kalmış lambanın gölgesiyle seninkini upuzun yere serer. Bir de başka nesnelerinkileri.

Karanlıkta amma aydınlık düşleri! Kimdir böyle haykıran? Kimdir, Gölgesiz karanlıkta amma ışık ve gölge düşleri! diye haykıran kimdir diye soran. Daha başka biri mi? Bunların tümünü eşlik olsun diye tasarımlayan. Ne de büyük bir katkı olurdu bu eşliğe! Bunlarm tümünü eşlik olsun diye tasarımlayan daha başka biri. Çabuk bırak onu.

Artık dışarı çıkamaz olduğunda nasıl ya da ne pahasma olursa olsun sonunu getirmek için karanlıkta iki büklüm oturdun. Zamanında neredeyse yirmi beş bin fersah ya da aşağı yukarı dünya çevresinin üç katı yol aldıktan sonra. Hem de evinin çevresinde bir fersahlık bir yarıçapm bir kez bile dışına taşmadan. Evin! Dante'nin ilk çeyrek gülücüğünün nedeni yaşlı kopuzcu da günahlarından

arınmayı böyle oturup beklemişti ve şimdi sonunda belki kutsanmışların bir bölümüyle birlikte methiyeler döktürüyordur. Her durumda buradan ona elveda. Oda penceresizdir. Zaman zaman yaptığın gibi yaşları boşaltmak için gözlerini açtığında karanlık azalır. Sen şu anda karanlıkta sırtüstü yatan bedenin sana artık dışarı çıkamıyacağını gösterdiğinde orada böyle iki büklüm oturmuştun bir zaman. Bundan böyle dışarı o küçük dolaşık arka yollarda ve kah sürülerle cıvıl cıvıl kah ıssız içiçe otlaklarda yürüyüşe çıkamıyacağım. Yıllarca dirseğinin dibinde eski yürüyüş giysileri içinde babanın gölgesiyle ve sonra yıllarca yalmz. Daha önce atılmış olanların sürekli kabaran toplamına adım üstüne adım ekleyerek. Sayıyı kesinleştirmek için arasıra başm önde duraklayarak. Sonra sıfırdan yeni baştan yola. Böyle iki büklüm otururken bir de bakarsın ki yalmz olmadığını imgeliyorsun. Hem de bunu olanaklı kılacak hiçbir şey olmadığını bal gibi bildiğin halde. Yine de süreç adeta kendi anlamsızlığına sarmarak sürüp gider. Bunun başarısızlığa mahkum olduğunu biliyorum ama yine de diretiyorum, diye fısıldamazsın belki. Hayır. Cünkü birinci tekil kişi adıhyla bu-

nun çoğulunun asla yeri olmamıştır dağarında. Tek söz etmeksizin Hodgkin hastalığma ya da dilersen dua ederken gafil avlanan Percival Pott'unkine tutulmuş bir yabancıyı gözler gibi gözlersin kendini. Zaman zaman umulmadık bir lûtuf eseri yatarsm. Bedenin değişik bölümleri eşzamanlı olarak yola koyulurlar. Kollar dizlerden çözülür. Baş kalkar. Bacaklar uzanmaya başlarlar. Gövde geriye bükülür. Böylece bunlar ve sayısız başkaları daha ileri gidemez oluncaya kadar hep birlikte yollarına devam ederler ve hep birlikte dururlar. Sırtüstü uzanmca yatma ediminin kestiği yerden devam edersin masalını uydurmaya. Ve tersi yönde bir eylem onu yine kesene dek inatla devam edersin. İşte karanlıkta böyle kâh iki büklüm kâh sırtüstü boşu boşuna didinirsin. Ve önceki duruştan sonrakine geçmek zamanla nasıl kolaylaşır tetikleşirse sonrakinden öncekine geçerken bunun tam tersi geçerlidir. Sırtüstü yatmak arasıra tadılan bir rahatlık olmaktan çıkıp süreklilik kazanıncaya ve sonunda değişmez kural oluncaya kadar. Sen şu anda karanlıkta sırtüstü yatan bundan böyle kollarını bacaklarına dolamak ve başını daha fazla eğilmez olana dek eğmek üzere doğ-

rulamıyacaksın. Ancak yüzün sonsuzca yukarı dönük boşu boşuna masal uydurmaya çalışacaksın. Sözcüklerin nasıl sona ermekte olduklarını duyana kadar. Herbir anlamsız sözle sonuncuya biraz daha yaklaşarak. Ve uydurduğun masalın da. Karanlıkta seninle birlikte olan kişinin masalının. Karanlıkta seninle birlikte olan kişi masalını uyduran kişinin masalı. En sonunda çabanın boşa gitmesi ve sessizlik çok daha iyi değil mi. Ve senin herzaman olduğun gibi olman.

Yalmz.